

Roelof Balk en Jos Teeuwisse van het Groenfonds:

'2003 heeft de rurale problematiek publiek gemaakt'

De doelstellingen van de Stichting 2003 Jaar van de Boerderij bleken in een vroeg stadium interessant voor de sector van de natuur- en landschapsontwikkeling in Nederland. Zo werd het Nationaal Groenfonds al ruim vóór 2003 benaderd door de agrarische sector met vragen en ideeën. Die komen onder andere van Roelof Balk, directeur van het Nationaal Groenfonds, en Jos Teeuwisse, projectmanager van het Groenfonds en trekker van het nieuw opgevatte initiatief van het Nationaal Groenfonds en het Nationaal Restauratiefonds: de "Stichting Boerderij en Landschap".

De Stichting Nationaal Restauratiefonds (NRF) is in 1985 opgericht nadat in het voorgaande jaar de Nota voor de Monumentenzorg was verschenen waarin de plannen werden gelanceerd om te komen tot een financieel gezonde monumentenzorg. Bovendien werd een hieraan verbonden subsidiesysteem ontwikkeld. Het NRF ontwikkelt en verstrekt financieringsfaciliteiten, geeft voorlichting, verzorgt maatwerkoplossingen voor de financiering van restauraties van Rijksmonumenten en is facilitair voor overheden.

Op hun plek

Het NRF was al enige tijd bezig met het onderwerp boerderijen en de ontwikkelingen in het landelijk gebied. Dit had echter nog niet tot concrete plannen geleid. De vele aandacht die het Jaar van de Boerderij opleverde, was zeer stimulerend voor het Restauratiefonds en voor discussies over het voortbestaan van boerderijen en het landelijk gebied. 'Daardoor vallen de dingen ook op hun plek', aldus Jos Teeuwisse.

'Het NRF raakte op een gegeven moment betrokken bij de problematiek die speelde in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Men wilde daar graag historische boerderijen in hun cultuurhistorische waarde behouden, maar men zag dat de boerderijen zowel in aantal als in cultuurhistorische waarde achteruitgingen. De oplossing bestond uit het opkopen en opnieuw ontwikkelen van boerderijen, zoals ook de stadsherstelorganisaties dat met hun panden doen. Wil je zo'n project herontwikkelen, dan heb je een financieel tekort en hun vraag was of wij daar niet iets mee konden doen. Door alle aandacht rondom het Jaar werd het voor het NRF duidelijk dat het hier een bijdrage kon leveren. Dat is van groot belang geweest voor de bewustwording binnen de organisatie. Ook de boerderijeigenaren bleken mede dankzij de Stichting 2003 Jaar van de Boerderij meer mogelijkheden te zien voor aanpassing en restauratie van hun onroerend goed.'

De setting van de boerderij

Het Nationaal Restauratiefonds en het Groenfonds onderkennen de problematiek in het landelijk gebied en dat leidde tot samenwerking. Bij het Groenfonds gaat de interesse niet zozeer uit naar de gebouwen als wel naar het omliggende gebied. Het Nationaal Groenfonds is opgericht in 1994. De stichting staat dicht bij de overheid. Doel van het Nationaal Groenfonds is het verlenen van financiële faciliteiten voor natuur, bos, landschap, recreatie en landbouw, binnen de kaders van het overheidsbeleid, en het geven van financieel advies over natuurprojecten, zowel aan particuliere grondeigenaren, als aan agrariërs, overheden, en professionele adviseurs.

'Omdat het Jaar van de Boerderij vanaf het begin nadrukkelijk aandacht vroeg voor de omgeving, de setting van de boerderij, was het ook voor het Groenfonds een interessant project', aldus Roelof Balk. 'Het Groenfonds beschikt echter nog niet zo lang over financieringsinstrumenten voor particulieren, maar de mogelijkheden nemen wel toe. Het Jaar van de Boerderij paste in die stroming en zal deze ook zeker gestimuleerd hebben, maar de invloed is door deze combinatie van ontwikkelingen niet meetbaar'.

Prominent op de agenda

Vooruitlopend op het publieksjaar kwam al dermate veel aandacht los voor de problematiek van de boerderijen en het landelijk gebied, dat Groenfonds en Restauratiefonds het initiatief namen hiervoor een speciale organisatie in het leven te roepen: de anno 2004 op te richten "Stichting Boerderij & Landschap". Het doel van deze stichting is door middel van aankoop, restauratie, herbesteding en exploitatie, historische boerderijen in Nederland te behouden en landschapsontwikkeling financieel te stimuleren. 'Om hiervoor draagvlak te krijgen bij de "stakeholders" van het Groenfonds, is de aandacht die het Jaar losmaakte van groot belang geweest', meent Balk. 'Anders was het onderwerp in ieder geval voor het Groenfonds op de lange baan geschoven, en wellicht ook bij het NRF. Doordat het Jaar van de Boerderij er aan kwam, werd het echter bij het Groenfonds prominent op de agenda geplaatst. Het Jaar heeft het denken over de nieuwe organisatie gestimuleerd.' Voor het marktonderzoek naar de haalbaarheid en wenselijkheid van het nieuwe fonds heeft Teeuwisse bovendien meteen gebruik kunnen maken van de nuttige informatie die de twee rapporten die het Jaar inmiddels had uitgebracht, te bieden hadden. En natuurlijk betekenden ook het netwerk en de goede contacten die het Jaar met onder meer de provinciale Boerderijenstichtingen had

opgebouwd dat de "Stichting Boerderij & Landschap" makkelijk toegang had tot deze partijen. Met onder andere het Landelijk Beraad Boerderijen, de Landschappen en de Landschapsbeheersorganisaties zal "Boerderij & Landschap" zeker ook in de toekomst goed regionaal kunnen samenwerken.

Het succes van het Jaar

Vanuit de visie van het NRF en het Groenfonds bleek het Jaar van de Boerderij in de voorname-lijk op het brede publiek gerichte uitingen van het themajaar echter vooral geconcentreerd op de cultuurhistorie, met in mindere mate aandacht voor de plattelandsontwikkeling en het landschap. De onderlinge samenhang van de betrokken onderwerpen hebben Balk en Teeuwisse wat gemist. Toen zij benaderd werden om een bijdrage te leveren aan het thema "Boerderij en Landschap", het meest inhoudelijke deel van de landelijk georganiseerde "BoerderijenEstafette", was het gebrek aan landschappelijke invulling voor het Groenfonds de voornaamste reden om dit evenement niet te ondersteunen. 'Het evenement "Boerderij en Landschap" was niet breed genoeg als voorbeeld. De boerderij en het landschap zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden maar in de plannen voor de verdere invulling van het evenement kwam dit niet voldoende tot uiting. Daarom vonden wij toen directe ondersteuning niet opportuun', verklaart Roelof Balk. Over de brede publiciteit het Jaar van de Boerderij zijn Balk en Teeuwisse wel positief. In de media en in veel bladen en kranten is uitgebreid aandacht besteed aan alle activiteiten en achtergronden. 'Het is het Jaar van de Boerderij gelukt om historische boerderijen landelijk onder de aandacht te krijgen en dat is absoluut een succes van het Jaar', stelt Balk. Teeuwisse: 'Het Jaar van de boerderij heeft het denken over een stichting voor Boerderij en Landschap gestimuleerd. 2003 heeft de rurale problematiek publiek gemaakt'.